

Motion till riksdagen

1989/90:U624

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Brott mot mänskliga rättigheter i Turkiet

Den turkiska regeringen har de senaste åren försökt att förbättra sitt rykte utomlands genom en intensiv PR-kampanj, detta bl.a. i förhoppning om att Turkiet skall bli antaget som medlem i EG. Turkiet är medlem i Europarådet och FN och ingår i västgruppen (tillsammans med bl.a. Sverige) i ESK-processen (Förtroende och säkerhetsskapande åtgärder i Europa). Turkiet har ratificerat FN-konventionen och Europa-konventionen mot tortyr och erkänner Europarådets kommission för mänskliga rättigheters behörighet att pröva individuella fall.

Skillnaden mellan uttalanden och verklighet är dock stor. Högerkrafterna styr fortfarande landet med järnhand, en sträng kontroll och hårt förtryck riktas mot allt som anses hota statens säkerhet. Detta drabbar dock inte högerorganisationer eller fascistiska grupper, utan enbart sådana som kräver respekt för mänskliga rättigheter och som verkar för att demokratisera landet.

Fortfarande är 643 000 medborgare häktade utan rättegång, därav många på grund av sin politiska verksamhet. 426 000 får inte pass eller utresestillstånd. 55 000 är berövade sina arbeten (bland dem 18 000 tjänstemän, 2 000 domare och åklagare o.s.v.). 17 200 har berövats sina medborgarskap, 170 har dött under tortyr de senaste fyra åren. Listan på brott mot mänskliga rättigheter kan göras lång och rapporter från Amnesty International om tortyr i fängelserna visar lika många fall nu som för ett år sedan.

I östra Turkiet, Kurdistan, råder undantagstillstånd och den terror som förekommer där kan rubriceras som statsterrorism.

Det kommunistiska partiet är fortfarande förbjudet, dess generalsekreterare återvände den 3 januari 1990 och häktades omedelbart.

För några veckor sedan uttalade sig en fängelsedirektör anonymt i ett radioprogram, om att myndigheter och fängelseledning fortsätter att behandla fångar och anklagade som förut, trots att man officiellt angett att missförhållanden skulle rättas till. En kommitté från Europarådet som besökte Turkiet för en tid sedan, tilläts inte träffa de fångar och myndighetspersoner man önskade utan blev presenterad en inspelad videotape. Det är svårt att se någon positiv utveckling vad gäller mänskliga rättighetsfrågor i Turkiet, eftersom inga genomgripande lagförändringar sker och gjorda utfästelser inte leder till verkliga förbättringar.

Utrikesutskottet anser i sitt betänkande 1989/90:UU5 att möjligheterna

att övervaka Turkiets väg mot demokrati och mänskliga rättigheter är många. Vpk anser att de i betänkandet uppräknade möjligheterna blir föremål för riksdagens behandling och beslut. Att riksdagen ger regeringen i uppdrag att i ESK-uppföljningsmöten, i Europarådet, vid konferensen om den mänskliga dimensionen, i FN verkar för att Turkiet fördöms för brott mot mänskliga rättigheter, och att landet förses med en särskild rapportör eller rapportörsgrupp. Vidare bör Sveriges handel med Turkiet hålls på minsta möjliga nivå.

Mot. 1989/90
U624

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige i Europarådet skall verka för att Turkiet ställs inför den europeiska MR-kommissionen för brott mot de mänskliga fri- och rättigheterna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige vid kommande ESK-möten påtalar Turkiets brist på efterlevnad av ratificerade konventioner,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige i FN:s kommission för mänskliga rättigheter skall verka för att Turkiet tas upp till behandling och föreslå att landet blir föremål för särskild rapportering (grupp eller särskild rapportör).

Stockholm den 24 januari 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)